

φικὴν ἐκδοσιν τῶν ἔργων μεγάλου τινὸς ποιητοῦ ἢ συγγραφέως (λ. χ. τοῦ Δάντε, τοῦ Τάσσου, τοῦ Σχίλλερ κτλ.), δὲν θ' ἀγοράσῃ βεβαίως τὰ φωνογραφήματα σχολαστικοῦ τινος δασκάλου, ἀλλὰ θὰ προτιμήσῃ τὴν ὑπὸ διασήμου τινὸς ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ καλλιτέχνου φωνογραφηθεῖσαν ἐκδοσιν τῶν ἔργων τούτων. Τοιουτοτρόπως οἱ φωνογραφικοὶ κύλινδροι, ἐφ' ὧν θὰ εἶναι γεγραμμένα τὰ ἀριστουργήματα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, θὰ εἶναι συγχρόνως αἰώνια ταμειυτήρια ἐντέχνου ἀπαγγελίας. Ὁ ἀγοράζων ἐν τῷ μέλλοντι τὸν Ὀθέλλον τοῦ Σαίξπηρου, θὰ ἔχῃ συγχρόνως εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ τὴν θαυμασίαν ἀπόλαυσιν τῆς ἀπαραιμίλλου τέχνης τοῦ Ρόσση. Ὡς πρὸς τὸν Ἀμλέττον δέ, θὰ προτιμᾶται ἴσως ἡ ὑπὸ τοῦ Booth φωνογραφημένη ἐκδοσις.

Ὅπως τῶν ἡθοποιῶν οὕτω καὶ τῶν ἀοιδῶν καὶ τῶν μουσικῶν καλλιτεχνῶν οἱ θρίαμβοι θ' ἀπαθανατίζονται εἰς τὸ

ἔξῃς κυριολεκτικῶς. Συναυλίας ἐξόχων μουσικῶν, ᾄσματα περιφρῶν ἀοιδῶν, μελοδράματα ὁλόκληρα θὰ μονιμοποιῶνται καὶ θὰ διαιωνίζονται φωνογραφούμενα, καὶ εἴτα πολλαπλασιαζόμενα, ἀποστελλόμενα, πωλούμενα, ὅπως σήμερον τὰ λιθογραφημένα μουσικὰ τεμάχια.

Παραλείποντες ἐνταῦθα πάσας τὰς εὐκόλως ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἐννοουμένας ὠφελείας, ἃς ὑπισχνεῖται ἡμῖν ὁ φωνογράφος, ἐν τε τῷ πρακτικῷ βίῳ καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι, περαίνομεν τὸν λόγον ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Ἑδισον κατέστη ἀθάνατον πᾶν ὅτι ἦτο δυνατόν ν' ἀπαθανατισθῇ ἐκ τοῦ ὕλικου καὶ φθαρτοῦ ἡμῶν μέρους. Ἐκεῖνος δέ, τὸν ὁποῖον ὁ φωνογράφος θὰ καταστήσῃ μετὰ μείζονος βεβαιότητος ἀθάνατον, εἶνε αὐτὸς ὁ μεγαλοφυῆς ἐφευρέτης, ὁ Θωμᾶς Ἄλβα Ἑδισον.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΝΑΖΑΡΕΤ.

Μετὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν ἀγίαν ταύτην πόλιν, ἐν ἣ ἄπειροι ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ βίου καὶ τῶν παθῶν, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Αὐτρωτοῦ βαθέως συγκινοῦσι παντὸς χριστιανοῦ τὴν καρδίαν, ἐπόθησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν Γαλιλαίαν, τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἡγικισμένης χώρας, ὅπερ ὑπῆρξε μετὰ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ κυριωδέστατον θέατρον τῆς δράσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτε ἡ Παλαιστίνη εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων, ὠνομάζετο Γαλιλαία ὁλόκληρος ἢ πρὸς Βορρᾶν τῆς Σαμαρείας χώρα, ἡ ἐκτεινομένη μετὰ τῆς στενῆς φοινικικῆς ἀκτῆς καὶ τῆς ὑπὸ κλιμακωτῶν ὁρέων περιβαλλομένης γλαυκῆς λίμνης Γενησαρέτ, ἐνῷ πρότερον τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερε μόνον τὸ βόρειον μέρος τοῦ ὅρους Ναφθαλήμ.

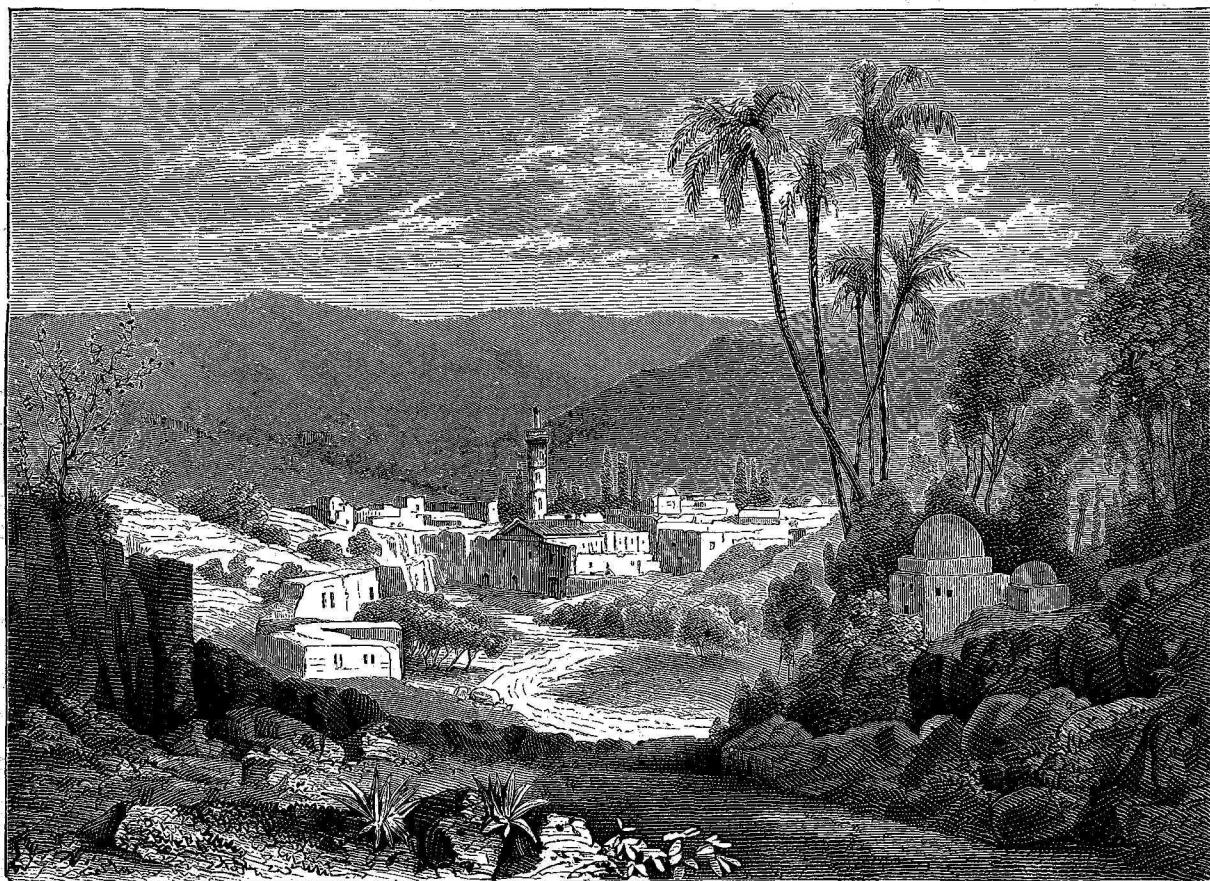
Ἐκ τῶν πέντε γνωστῶν ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς πόλεων τῆς Γαλιλαίας, Ναζαρέτ, Κανᾶ, Καπερναοῦμ, Τιβεριάδος καὶ Ναΐν, ἡ πρώτη ὀνομασθεῖσα, ἡ Ναζαρέτ, εἶνε τὴν σήμερον ἀδιαφιλονεικῆτως ἡ σπουδαιοτάτη. Ἀναχωρήσας ἐξ Ἱερουσαλήμ μετὰ συνοδείας πολλῶν ἄλλων συμπεριγηγῶν, ἐφθάσαμεν περὶ τὸ ἐσπέρας εἰς τὸ φιλοφρόνως διὰ μέσου πυκνῶν ἐλαιοδένδρων καὶ συκῶν καὶ ὑπερμεγέθων κάκτων μὲ τὰς λευκάς του οἰκίας μακρόθεν χαιρετίζον ἡμᾶς πολίχνιον, κείμενον ἐν στενῇ τινι κοιλάδι. Ἀνὰ τὸν οὐράνιον θόλον ἀπήστραπτον ἐν μεγαλοπρεπεῖ μαρμαρυγῇ αἱ ἀπειράριθμοι στρατιὰ τῶν ἀστέρων καὶ ἡ σελήνη ἔχεε τὸ ἱλαρὸν αὐτῆς φέγγος ἀνὰ τὴν ἀγρίαν καὶ βραχῶδη περίχωρον, δεικνύουσα ἡμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀγουσαν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶνε τοσοῦτον δύσπορος καὶ ἀθλία, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἵπποι οἱ συνειδισμένοι εἰς τοιαύτας ἐκδρομὰς ἠναγκάζοντο πολλάκις νὰ σταματῶσι, μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἀναζητοῦντες θέσιν κατάλληλον, ὅπως τοποθετήσωσιν ἀσφαλῶς καὶ στερεῶς τὰς ὀπλὰς των. Ἐνῷ μακρόθεν ἡ πόλις ἐφαίνετο σχετικῶς νέα καὶ καθαρὰ, ἅμα ὡς εἰσῆλθομεν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐξητάσαμεν ἐκ τοῦ σύγγυς καὶ ἀκριβέστερον τὰ κατ' αὐτὴν, ἐλάβομεν τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐντύπωσιν, ἣν παρέχουσιν εἰς πάντα Εὐρωπαῖον πᾶσαι ἀνεξαίρετως αἱ πόλεις τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἀκαθαρσία εἶνε τοσοῦτον ἀχώριστος ἀπὸ τῶν πόλεων τούτων, ὥστε τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς ἀδυνατοῦμεν καὶ νὰ φαντασθῶμεν. Ὅπως δὲ τὴν ἀκμὴν τῶν χωρῶν τούτων καὶ τὴν λαμπρὰν καὶ ἐνδοξὸν αὐτῶν ἱστορίαν εἰς μεμακρυσμέ-

νους χρόνους ἀναζητοῦντες αἰσθανόμεθα ἀνέκφραστον ἡδονὴν καὶ γοητείαν, οὕτω καὶ αἱ πόλεις αὐταὶ τῆς Ἀνατολῆς, μὲ τοὺς λευκοὺς καὶ εὐκρινῶς ἐν τῷ κυανῷ θόλῳ τοῦ οὐρανοῦ διαγραφόμενους, εὐμήκεις καὶ ραδινοὺς μιναρέδες των, τότε μόνον ἐξασκοῦσι τὸ ἰδιόρρυθμον αὐτῶν θέλγητρον εἰς ἡμᾶς τοὺς βαρβάρους τοῦ Βορρᾶ, ὅταν ὁρῶμεν αὐτὰς μακρόθεν. Τότε βλέπομεν πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν πραγματουμένας τὰς θαυμασίας ἐκεῖνας εἰκόνας, ἃς ἐζωγράφησεν ἀνεξίτηλως ἐν τῇ νεαρᾷ ἡμῶν φαντασίᾳ ἡ ἀνάγνωσις τῶν μύθων καὶ τῆς ἱστορίας.

Τῇ ὕστεραίᾳ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, ἤρξατο ἐκ νέου ἐν τῇ πόλει Ναζαρέτ ἡ κωμῳδία ἡ, ἂν θέλετε, τὸ δράμα τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ἀμὰ ὡς αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐχρύσωσαν τὰς κορυφὰς τῶν μιναρέδων καὶ τοῦ κωδωνοστασίου τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἤρχισαν οἱ πολυάριθμοι καὶ ἀδέσποτοι κύνες, οἱ ἐξαιρετοὶ οὗτοι καὶ ἀπαραίτητοι ὕγιονομικοὶ φύλακες τῶν ἀνατολικῶν πόλεων, νὰ γαυγίζωσι λυσσωδῶς, ἀφυπνίζοντες διὰ τῶν φοβερῶν ὕλακων των τοὺς εἰς χρυσᾶ ὄνειρα βεβυθισμένους βροτοὺς καὶ ἐπαναφέροντες αὐτοὺς εἰς τὴν ἰσοβαρὴν πραγματικότητα. Τὰ πρῶτα ἀνθρώπινα ὄντα, ἅτινα ἐφάνησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἦσαν γυναῖκες, ἔχουσαι τὰ πρόσωπα κεκαλυμμένα διὰ κυανῶν, κιτρίνων καὶ φοινικόχρῶν πέπλων, δι' ὧν ἐφαίνοντο σπινθηροβολοῦντες μέλανες ὀφθαλμοί, καὶ παρέχουσαι διὰ τῆς ποικιλίας καὶ ζωηρότητος τῶν χρωμάτων φαειδράν τινα καὶ χαρμύσουν ὄψιν εἰς τὰς πρωϊνὰς σκηνὰς τοῦ ἐν ταῖς ἀγυαῖς βίου, εἰ καὶ αὐτῶν τῶν γυναικῶν ἡ ὑπαρξίς εἶνε λίαν θλιβερά καὶ οὐδὲν ἔχει τὸ φαειδρὸν οὔτε τὸ χαρμύσουν. Αἱ γυναῖκες αὗται συλλέγουσι ξύλλα ἐκ τῶν δασῶν καὶ τῶν περικειμένων ὁρέων καὶ καταβαίνουσι λίαν πρωτὶ εἰς τὴν πόλιν, ὅπως πωλήσωσι τὰ μοχθηρὰ αὐτῶν ἐμπορεύματα. Μὲ τὰ ἐλεεινὰ των δέματα κάθηνται σιωπηλαὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, περιμένουσαι περιδεῶς τὴν ἔλευσιν τῶν ἀγοραστῶν καὶ εἴτα ὠφελούμεναι ὀλίγα κεράτια ἐπιστρέφουσιν οἰκάδε εὐχαριστημένα. Πολὺ θορυβωδέστεροι τῶν ἐκ φύσεως καὶ συνηθείας συνεσταλμένων τούτων γυναιῶν εἶναι οἱ ἄνδρες, τὸ πολὺ ἐπικρατέστερον στοιχεῖον τῆς ποικίλης καὶ συμμίκτου ταύτης κοινωνίας, ἥτις ἀπὸ πρωΐας συναθροίζεται ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν αὐξάνει καὶ πληθύνεται δι' αἵποτε ἀνακυπτόντων νεοφανῶν καὶ παραδόξων τύπων. Ἐν τῷ ποι-

κίλῳ ἐκείνῳ πλήθει πρὸ πάντων διακρίνονται οἱ ἐνηλάται καὶ βοηλάται, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὰ κτήνη των ἐκπέμποντες τραχείας καὶ ξενοφθόγγους κραυγὰς, ὅχι τόσον ἵνα παροτρύνωσιν αὐτὰ εἰς ταχυτέραν πορείαν, ὅσον ἵνα ἱκανοποιῶσι τὴν ἐκ συνηθείας καὶ ἔξωθεν ἀπαραίτητον αὐτοῖς γενομένην ἀνάγκην τοῦ θορυβεῖν καὶ κραυγάζειν. Ἐῖτα ἔρχονται οἱ ἄρτοπῶλαι, οἱ ὕδροφόροι, οἱ ἐπωροπῶλαι καὶ οἱ ἄλλοι παντοῖς εἶδους πραγματευταί, οἵτινες πάντες ἐξ ἀμίλλης μεθ' ὅσον οἷόν τε ὀξύτατων κραυγῶν ἐγκωμιάζουσι τὰ ἐμπορεύματά των. Ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τύρβῃ συχνότατα συμβαίνουνσιν, ὡς εἰκός, ἔριδες καὶ ταραχαί, διότι οἱ Ναζαρηνοὶ εἶναι καὶ σήμερον ἔτι φιλέριδες καὶ ταραχοποιοὶ καὶ ὄχληροὶ ὅπως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτε οἱ λοιποὶ τῆς Παλαιστίνης

ἐν Ναζαρετ τῆς περιφέρειας ἐν Καίρῳ ὁδοῦ Μούσκι, ἥτις ἀπολαύει παγκοσμίου φήμης ἕνεκα τῆς ζωηροτάτης καὶ θορυβωδεστάτης ἐν αὐτῇ κινήσεως. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι, ὅπως ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἀνατολικῇ πόλει, οὕτω καὶ ἐν Ναζαρετ τὰ καταστήματα τῶν μὴ πλανοδίων πραγματευτῶν καὶ μικρεμπορῶν καὶ τὰ ἐργαστᾶσια τῶν τεχνιτῶν εἶναι οὕτω πῶς διηυθετημένα, ὥστε πᾶσαι αἱ ἐργασίαι καὶ πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις ἐκτελοῦνται ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ, τοῦθ' ὅπερ συντελεῖ μεγάλως εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς ποιικιλίας καὶ ζωηρότητος τῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκτυλισσομένων σκηνῶν καὶ εἰκόνων. Μεταξὺ δὲ τοῦ κυματίζοντος, κραυγάζοντος καὶ θορυβοῦντος πλήθους τῶν ἀνθρώπων διολισθαίνουσιν οἱ ἀδέσποτοι κύνες, ἐπιτελοῦντες μετὰ

Η ΝΑΖΑΡΕΤ.

κάτοικοι μετὰ περιφρονήσεως ἔλεγον περὶ αὐτῶν: „Τί δύναται ἐκ Ναζαρετ ἀγαθὸν εἶναι;“ Ἄλλ' οἱ σημερινοὶ οὗτοι Ναζωραῖοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἄνθρωποι, λιγνοὶ, καὶ γυμνόδες, εἶναι καὶ λίαν δειλοὶ καὶ περιορίζονται εἰς προφορικὰς ὑβρεῖς καὶ λοιδορίας, ἐν αἷς ἀναπτύσσουσιν ἀληθῶς θαυμασίαν δεινότητα. Μετ' ἀπιστεύτου εὐγλωττίας ἐκχέουσιν ἐναντίον ἀλλήλων ἐν μιᾷ στιγμῇ ὀρυκτικώτατον ρεῦμα ὑβριστικωτάτων λόγων κατὰ πρόσωπον, οὐδέποτε ὅμως ἔρχονται εἰς χεῖρας. Τοιουτοτρόπως ἐκτυλίσσονται ἀλληλοδιαδόχως ζωηρόταται σκηνὰὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἐκπλήκτου Εὐρωπαίου παρατηρητοῦ. Εἰ καὶ ἡ πόλις αὕτη εἶνε μικρά, ἡ κίνησις ὅμως ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς εἶνε ζωηροτάτη. Ἐκαστος δρόμος, καὶ ὁ στενωπάτος καὶ πολυκαμπέστατος δρομίσκος ἐν Ναζαρετ παρέχει ἀείποτε νέας καὶ παραδόξους εἰκόνας. Ὁ τὴν Αἴγυπτον περιηγηθεὶς ξένος ὁδοιπόρος ἀναμνησκεται κατὰ πᾶν βῆμα

ζήλου τὰς σπουδαίας αὐτῶν ὑποθέσεις. Αἰφνης παρελαύνει βραδέως σειρὰ καμήλων, φορτωμένων μὲ μακροτάτους δένδρων κορμούς ἢ μὲ λίθους βαρεῖς, ὁ δὲ χορὸς τῶν ἀπαραιτήτων ὄνων, ἀναπεμπόντων τὰς μελωδικὰς φωνὰς των, εὐρίσκει ἐξ ὅλων τῶν γωνιῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων ζωηροτάτην ἡχὴν παρὰ τοῖς ὁμοιοπαθεῖσι συντρόφοις των.

Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς θορυβώδους ταύτης ἐν τῇ ἀγορᾷ κινήσεως εὐρίσκονται καὶ τινες ὅμιλοι ἀνθρώπων, οἵτινες διατελοῦσιν ἐν ἄκρᾳ ἡρεμίᾳ καὶ ἀκινήσιᾳ καὶ μόνον γοερῶς κλαυθυρίζοντες τείνουσι πρὸς τοὺς διαβάτας ἐκείτους τὰς χεῖρας. Οὗτοι εἶναι οἱ ἐπαῖται, τῶν ὁποίων πᾶσα πόλις τῆς Ἀνατολῆς ἔχει μεγάλην ἀφθονίαν καὶ οἵτινες διατρίβουσι κατὰ προτίμησιν εἰς ἐκείνα τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα συγκατοικεῖ ξένοι. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ναζαρετ εὐρίσκεται μέγας ἀριθμὸς τῶν κατερρακωμένων τούτων ἀδελφῶν, οἵτινες κατὰ ὁμάδας καθήμενοι ἀποτελοῦσι ζωγραφικωτάτας, εἰ καὶ

θλιβεράς, εικόνας. Οἱ πλεῖστοι τῶν δυστυχῶν τούτων εἶναι, φυσικῶς τῷ λόγῳ, οἱ τυφλοὶ, οἵτινες ἀκριβῶς ἐν Παλαιστίνῃ εἶναι τοσοῦτον πολλοί, ὥστε εἶνε σπάνιον νὰ εὕρῃ τις ἐν ταῦθα ἄνθρωπον, ἔχοντα ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγιεῖς. Αἰτία τῆς μεγάλης διαδόσεως τοῦ κακοῦ τούτου εἶνε ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀκαθαρσία ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ αἰφνυδίως ἐπερχομένη μεταβολὴ τοῦ καιροῦ, πρὸ πάντων ὅμως ἡ ὀλεθρία δεισιδαιμονία, ἣν ἔχουσιν αἱ γυναῖκες τῶν Ἀράβων, νὰ μὴ ἀποσοβῶσι τὰς μύϊας αἰτίνες καλύπτουσιν ἐντελῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν τέκνων των, φοβούμεναι μήπως ἐκθέσωσιν αὐτὰ εἰς τὸ βάσκανον βλέμμα τοῦ ξένου. Διὰ τῆς ἀποτροπαίου ταύτης δεισιδαιμονίας ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἐφελκύνει πρὸς τὸ ἴδιον τέκνον ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ δυστύχημα, ὅπερ προσπαθεῖ ν' ἀποτρέψῃ. Ἀλλ' ὁ γνήσιος Ἀραβὴ μένει πιστὸς εἰς τὰ ἀρχαῖα καὶ πατροπαράδοτα ἥθη καὶ ἔθιμα· διὰ τοῦτο εὐρίσκομεν καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ διαίτῃ τῶν μελαγχροινῶν τέκνων τῆς ἐρήμου πολλὰ τὰ ὑπενθυμίζοντα ἡμῖν τοὺς χρόνους τῶν πατριαρχῶν, περὶ ὧν διηγεῖται ἡμῖν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Πρὸς τοῦτο δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὰς σκηνὰς τῶν νομαδικῶν βίον ἀγόντων Ἀράβων, τῶν Βεδουίνων, ἀλλὰ παρατηροῦμεν πάντα ταῦτα ἐν αὐταῖς ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς κώμαις. Εὐτυχῶς, τοὺς πολυαριθμούς τούτους δυστυχεῖς καὶ πένητας προστατεύει ἡ θρησκεία, ἐπαγγελλομένη, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἰς πάντα ἀρωγὸν καὶ προστάτην τῶν δυστυχούντων. Ἐνεκα τούτου ὁ Μωαμεθανὸς παρέχει πάντοτε μετὰ προθυμίας πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πολλῶ φοβερότεραι καὶ οἰκτρότεραι μορφὰι παρουσιάζονται ἐνώπιον τοῦ ξένου, ἐξαιτούμεναι τὴν βοήθειάν του, — οἱ λεπροὶ. Δειλοὶ καὶ περιδεῖς πλησιάζουσιν ἐκτείνοντες ἐξ ἀποστάσεως μετάλλινόν τι πινάκιον, ἵνα μὴ ὁ ἐλεῶν ἐγγίσῃ αὐτοὺς διὰ τῆς χειρός. Τῆς φοβερᾶς ταύτης καὶ ἀνιάτου νόσου, τῆς λέπρας, ἥτις ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον διετηρήθη ἐν Παλαιστίνῃ, ποιεῖται μνείαν καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ Σιχὲμ ἀναφέρονται ὡς αἱ κυριώταται ἔδραι καὶ ἐστὶαι τῆς τρομερᾶς ταύτης νόσου. Ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπάρχει ἐξ ἐπιτηδὲς διὰ τοὺς λεπροὺς προωρισμένον. εἰδικὸν νοσοκομεῖον, ἀλλ' ὀλίγιστοι ἐκ τῶν δυστυχῶν τούτων ἐπωφελοῦνται τὴν βοήθειαν τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου ἰδρύματος, οἱ δὲ πλεῖστοι προτιμῶσι νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν ἐλευσιότητά τῆς ὑπάρξεώς των ἐπαιτοῦντες καὶ ὑπὸ πάντων μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἀποφευγόμενοι. Ἀνάλογόν τι δῶρον ἀπαλλάσσει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ εἰδεχθοῦς θεάματος τῶν λεπρῶν, καὶ ἐλευθερώτερον ἀναπνέοντες σπεύδωμεν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἱερῶν ἐκείνων τόπων, χάριν τῶν ὁποίων ἤλθομεν εἰς Ναζαρέτ.

Τὸ πλεῖστον ἡμῶν ἐνδιαφέρον διεγείρουν αἱ δύο ἐκκλησίαι, ἡ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ τῶν Λατίνων. Ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶνε ἐκτισμένη ὑπεράνω τῆς μόνης ἐν Ναζαρέτ πηγῆς, παρ' ἣ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐμφανισθεὶς τῇ Ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ ἀνήγγειλε τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος. Ὁ ναὸς οὗτος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶνε ἑκατὸν ἐτῶν καὶ ἵδρυται ἐν τῇ θέσει ἄλλου τινὸς ναοῦ ἀρχαιοτάτου. Δι' ἑνὸς ἐν τῷ ἐδάφει ἀνοίγματος ἐξάγεται τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ βάθους τῆς κεκρῦμμένης πηγῆς τῇ βοήθειᾳ μικροῦ τινος ἀγγείου καὶ διανέμεται εἰς τοὺς περιμένοντας εὐσεβεῖς προσκυνητάς, οἵτινες δέχονται αὐτὸ μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης πηγῆς ἦν τρεῖς ποτὲ τὸ ὕδωρ ἡ Παρθένος Μαρία καὶ μετεκρίμειν αὐτὸ οἰκάδε

βαστάζουσα τὴν ὕδριαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ μικροῦ παιδὸς Ἰησοῦ.

Ὁ ὠραιότατος ναὸς τῶν καθολικῶν χριστιανῶν εὐρίσκεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Φραγκισκανῶν. Ἡ ἐκκλησία αὕτη εἶνε λαμπροτάτη καὶ πλουσιωτάτη, θεωρεῖται δὲ ὡς ἡ ὠραιότατη καθολικὴ ἐκκλησία ἐν τῇ ἁγίᾳ χώρᾳ. Ὑπὸ τὸ ἅγιον βῆμα εὐρίσκεται μικρὰ κλῖμαξ δεκαπέντε βαθμίδων, κατὰγουσα εἰς ὑπόγειόν τινα χώρον, ὅστις θεωρεῖται καὶ κηρύσσεται ὑπὸ τῶν καθολικῶν ὡς ὁ τόπος τοῦ εὐαγγελισμοῦ. Ἡ κρύπτη αὕτη ἔχει μῆκος εἴκοσι ποδῶν καὶ ἴσον πλάτος, ὕψος δὲ μόνον δέκα ποδῶν. Οἱ τοῖχοι αὐτῆς εἶναι ἐπεστρωμένοι μὲ μάρμαρον λευκόν, ἐξ οὗ εἶνε κατεσκευασμένον καὶ τὸ ἅγιον βῆμα, ὅπερ κοσμοῦσιν ὠραιότατα ἀγγεῖα πλήρη τεχνητῶν ἀνθῶν. Ἰδιαιτέρας μνείας ἄξια εἶναι ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ δύο στῆλαι, ἐξ ὧν ἡ μία ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀνορθουμένη θεωρεῖται ὡς ἡ θέσις, παρὰ τῇ ὑποίᾳ ἔσθῃ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ, ἡ δὲ ἑτέρα ἀπὸ τῆς ὀροφῆς κρεμαμένη πρὸς τὰ κάτω δεικνύει τὴν θέσιν ἐνθα ἡ Παρθένος ἐδέξατο τὸ χαρμόσυνον ἀγγελμα παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου. Τὴν σκηνὴν ταύτην παριστᾷ καὶ μία ὠραιότατη εἰκὼν (ἐλαιογραφία), ἡρτημένη ὀπισθεν τοῦ ἁγίου βήματος, ἣν ἐδωρήσατο τῇ μονῇ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας. Ἀνωθεν τῆς κρύπτῃς λέγεται ὅτι ἴστατο ἡ οἰκία τῆς Παναγίας. (Οἱ καθολικοὶ πιστεύουσιν ὅτι ἡ οἰκία αὕτη ἤρθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑψίστου τῇ 10. μαΐου 1291 ἐκ τῆς χώρας τῶν ἀπίστων καὶ μετεκομίσθη κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Tersato παρὰ τῷ Fiume ἐν Δαλματία, ἐντεῦθεν δὲ μετέπειτα εἰς Loreto τῆς Ἰταλίας. Τὴν θαυμασίαν δὲ ταύτην μετατόπισιν ἐπεκύρωσε καὶ ὁ πάπας Παῦλος Α' ἐν ἔτει 1471.)

Ὅτε ἐκ τοῦ βάθους τῆς κρύπτῃς ἐπανήλθομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπάνω, ἠκούσαμεν πανηγυρικὰς ψαλμωδίας τοῦ εὐσεβοῦς πλήθους τῶν προσκυνητῶν, οἵτινες ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου εἶχον συρρεύσει ἐκεῖ, ὅπως ἀναπέμψωσι τὰς εὐχὰς αὐτῶν πρὸς τὸν Ὑψίστον ἀπὸ τῶν ἁγίων τόπων. Διὰ τῶν πολυχρῶμων παραθύρων ἐπιπτον τρέμουναι εὐρεῖαι δεσμίδες ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τῶν προσευχομένων, οἵτινες γονυπετεῖς καὶ βεβυθισμένοι ἐν τῇ προσευχῇ οὐδόλως ἦνω· χλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀενάως περιφερομένων καὶ περισκοπούντων ξένων ἐπισκεπτῶν. Εὐλαβῶς διατεθειμένοι κατελίπομεν τοὺς ἱεροὺς χώρους καὶ ἀνέβημεν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐκκλησίας, ὁπόθεν ἐγένετο ἡμῖν κάτοπτος ὁλόκληρος ἡ Ναζαρέτ, μὲ τὰς ἰδιορρύθμους οἰκίας καὶ τὰς στενάς, ῥυπαράς, καὶ γνησίως ἀνατολικὰς ὁδοὺς, αἰτίνες ἕνεκα τῆς ἀνωφερείας μόνον ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους εἶναι διαβαταί. Ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκεῖνου ἡδυνήθημεν νὰ παρατηρήσωμεν καλῶς καὶ τὴν ἰδιορρυθμὸν κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν. Ὑπὸ τὰ ὄμματά μας εὐρίσκονται οἰκίαι τινὲς τῶν σημερινῶν Ναζαρηνῶν, οὐδόλως ἴσως ἢ κατ' ἐλάχιστον διαφέρουσαι τῶν οἰκιῶν ἐκείνων, ἐν αἷς κατῴκουν οἱ Ναζωραῖοι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστοῦ. Ἰδίᾳ ἀξιοπερίεργοι εἶνε αἱ στέγαι, αἰτίνες εἶναι ἐντελῶς ἐπιπεδοὶ καὶ χρησιμεύουσιν οὐ μόνον πρὸς στέγασιν τῶν οἰκιῶν ἀλλὰ καὶ πρὸς διαρκὴ διαμονὴν τῶν κατοίκων ἐν ὥρᾳ θέρους, ὅτε ὁ καύσων εἶναι ἀνυπόφορος ἐν κεκλεισμένοις χώροις. Ὀλίγον ἀπωτέρω, ἐν στενῇ τινι δρομίσκῳ, βλέπομεν μικρόν τι παρεκκλήσιον, ἰδρυμένον, ὡς πιστεύεται, ἐν τῇ αὐτῇ ἐκείνῃ θέσει, ἐνθα ἄλλοτε εὐρίσκετο τὸ ἐργαστήριον τοῦ ξυλουργοῦ Ἰωσήφ. Τοιαῦτα ἐργαστήρια ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἔτι πολλὰ πλησίον τοῦ παρεκκλησίου τούτου, ἐν οἷς τὰ μόνα ἐργαλεῖα εἶναι τὰ ἀρχαίότροπα ἐκεῖνα, ὁ πρίων, ἡ ῥυκάνη, ἡ σφύρα, τὸ σκέπαρνον καὶ τὸ ἀγγεῖον τῆς κόλλης,

ἐκ δὲ τῶν σημερινῶν ἐργαλείων τῆς νέας τεχνουργίας οὐδὲν ἔχνος.

Ἐπεσκέφθημεν καὶ τὸ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κείμενον φρέαρ τῆς Παναγίας, ὅπερ δέχεται τὸ ὕδωρ διὰ τινος σκεπαστοῦ σωλῆνος ἐκ τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης μόνης ἐν Ναζαρέτ πηγῆς. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο συνέρχονται καὶ σήμερον ἔτι ὅπως ἐπὶ Χριστοῦ οἱ Ναζωραῖοι καὶ συνδιαλέγονται περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν Γαλιλαίᾳ.

Περὶ τὸ φρέαρ βλέπομεν πολλάκις ἱσταμένας καὶ ὠραιότατας γυναικείας μορφάς, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μὲ κανονικώτατα χαρακτηριστικά καὶ ζωηροτάτους, μέλανας ὀφθαλμούς, μαρτυροῦντας εὐφυΐαν καὶ ἰσχυρὰν θέλησιν. Ἡ πυκνὴ καὶ μέλαινα κόμη τῶν εἶναι διηρημένη εἰς μακροὺς πλοκάμους, κρεμαμένους ἐπὶ τῶν νώτων, αἱ δὲ Χριστιαναὶ γυναῖκες καὶ νεάνιδες φοροῦσι καὶ πέπλους, ἀφίνοντας τὸ πρόσωπον ἐντελῶς ἀκάλυπτον.

Ἡ καλλονὴ τῶν γυναικῶν τῆς Ναζαρέτ ἐξυμνήθη πολ-

λάκις ἀπὸ ἀρχαίων χρόνων καὶ ἀπεδόθη εἰς τὴν εὐλογίαν τῆς Θεομήτορος. Ἐτι δὲ μᾶλλον ἐξαιρεται καὶ ἀνυψοῦται ἡ καλλονὴ τῶν αὐτῆ δια τῆς συνεσταλμένης καὶ σεμνοπρεποῦς συμπεριφορᾶς τῶν, πρὸ πάντων δὲ διὰ τοῦ μελαγχολικοῦ ἐκείνου βλέμματος τῶν μεγάλων καὶ μαύρων ὀφθαλμῶν τῶν, ὅπερ καθιστᾷ τὰ ὠραῖά τῶν πρόσωπα τοσοῦτον συμπαθῆ καὶ ἀρρήτως θελκτικά.

Ἡ πόλις Ναζαρέτ ἔχει σήμερον περὶ τὰς ἐξ χιλιάδας κατοίκων, τῶν πλείστων Χριστιανῶν. Ἰουδαῖοι ἐνταῦθα εἶναι ὀλίγιστοι, ἀλλ' ἡ συναγωγὴ αὐτῶν εἶναι ἀρχαιοτάτη καὶ ἰδιαιτέρας μνείας ἄξια, διότι ἐν αὐτῇ ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς καὶ συνεζήτησε μετὰ τῶν γραμματέων, κατὰ τὸ τέταρτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου.

Ἐπισκεφθέντες καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ τῆς πόλεως, τὰ ὅποια ὅμως εἶναι νεωτέρας ἐποχῆς καὶ ὀλιγωτέρου ενδιαφέροντος διὰ τὸν ἐπισκέπτην, κατελίπομεν τὴν Ναζαρέτ καὶ ἐπορεύθημεν πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας.

Γ. Φ. ΖΕΛΙΟΣ.

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΟΣ.

Εἰς ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων νόμων τῆς φύσεως εἶνε ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος· διότι οὐδὲν ἄλλο ἐξασκεῖ ἐπὶ πάντων ἐν γένει τῶν ζώντων ὁργανισμῶν καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ τῆς περαιτέρω αὐτοῦ ἀναπτύξεως ἢ ὀπισθοδρομίσεως, καὶ ἐφ' ὅλου τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἐπιρροήν, ὅσην ἡ δύναμις τοῦ νόμου τούτου. Καὶ ὅμως ἀκριβῶς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα τυγχάνει τὴν σήμερον σχεδὸν παντελῶς ἄγνωστον εἰς εὐρυτέρους κύκλους.

Ὁλόκληρος ἡ φύσις δεικνύει ἡμῖν, ὅτι τὰ ἐμψυχὰ ὄντα γεννῶνται μὲ ὥρισμένας τινὰς κληρονομικὰς ιδιότητας, αἵτινες διὰ τῆς ἀγωγῆς ἢ προάγονται καὶ τελειοποιῶνται ἢ περιορίζονται καὶ παρακωλύονται ἐν τῇ σκοπίμῳ αὐτῶν ἀναπτύξει. Ἐκάστη δὲ γενεὰ δύναται νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τὴν ἐπερχομένην καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας αὐτῆς. Ἡ κληρονομικότης εἶνε λοιπὸν συγχρόνως ἡ πηγὴ καὶ τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως, πρὸ πάντων δὲ τὸ μέσον πρὸς δημιουργίαν νέων εἰδῶν.

Πᾶν ὁργανικὸν ὂν, ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀναπαραγωγὴν δύναμιν, δύναται νὰ γεννήσῃ ὄντα μόνον ἑαυτῷ ὅμοια. Ὁ νόμος οὗτος οὐδεμίαν ὑφίσταται ἐξαιρέσιν καὶ εἶνε ἀνεξίτηλως ἐγκραταγμένος εἰς πάντα τὰ ἐμψυχὰ ὄντα τοῦ τε ζωικοῦ καὶ φυτικοῦ βασιλείου. Ὡσαύτως πᾶσα νέα ιδιότης τείνει νὰ καταστῇ κληρονομικὴ. Καθ' ὅσον λοιπὸν τελειοποιεῖται ἢ ἐξαχρειοῦται ὃν τι ἐν τῇ περαιτέρῳ αὐτοῦ ἀναπτύξει, κατὰ τοσοῦτον καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ ὄντος τούτου ἀπομακρύνονται τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ καταστάσεως. Ὅταν ἐπομένως εἰδὸς τι μεταβάλλεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληροδοτεῖ τὰς διαφορὰς ταύτας μεταβολὰς εἰς τὰς διαδοχικῶς ἐπερχομένας γενεὰς καὶ ἐπὶ τέλους προκύπτει νέον τι εἶδος, ὅπως διάφορον τοῦ ἀρχικοῦ ἐκείνου, ἐξ οὗ ἔλκει τὴν καταγωγὴν του.

Ἄς ρίψωμεν κατὰ πρῶτον ἐν βλέμμα εἰς τὰ φυτὰ εὐανθοῦς τινος κήπου· ὅποια ἀφθονία ποικιλωτάτων ἀνθῶν παρουσιάζεται εἰς τὰ ὅμματα ἡμῶν πανταχόθεν! Καὶ ὅμως πάντα τὰ ποικιλωτάτα ταῦτα ἀνθὰ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ διὰ τῆς τέχνης παραχθέντα νόθα εἶδη, καταγόμενα ἐξ ὀλίγων τινῶν ἀγρίων ἀρχικῶν εἰδῶν, ἅτινα τὰς διὰ τῆς σκοπίμου

καλλιεργείας ἀποκτηθείσας νέας αὐτῶν ιδιότητας μετεβίβασαν διαδοχικῶς εἰς τὰς ἐπερχομένας αὐτῶν γενεάς.

Ἄλλ' ὅπως ἐν τοῖς κοσμήμασι τῶν ἡμετέρων κήπων, ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀνθῶν, θαυμάζομεν τὴν περιέργον ταύτην καὶ διηνεκὴ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταβίβασιν τῶν καταλλήλων ἡμῖν ιδιοτήτων, οὕτω παρατηροῦμεν τὸν αὐτὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῶν λαχάνων, προσέτι δὲ εἰς τὰ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα.

Τὸ πλεῖστον ὅμως ενδιαφέρον καὶ τὴν μεγίστην δι' ἡμᾶς σπουδαιότητα ἔχει ἡ ἐξέτασις τοῦ νόμου τούτου τῆς κληρονομικότητος παρὰ τοῖς ζώοις. Μετ' ἐκπλήξεως παρατηροῦμεν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα ἀποτελέσματα, εἰς τὰ ὅποια ἐφθασαν οἱ κτηνοτρόφοι κατὰ τοὺς νεωτέρους ἰδίᾳ χρόνους· στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ νόμου τούτου τῆς κληρονομικότητος, κατορθοῦσι νὰ δημιουργήσιν, οὕτως εἰπεῖν, φυλάς βοῶν μὴ ἔχόντων κέρατα, ἢ νὰ ἀναπτύσωσι κατ' ἀρέσκειαν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ σώματος περισσώτερον τῶν ἄλλων, καὶ ἐν γένει, ἐπωφελοῦμενοι τυχαίας τινὸς παραμορφώσεως ἐνὸς ἀτόμου, παρεχούσης οἷαν δήποτε πρακτικὴν ὠφέλειαν ἢ καὶ ἱκανοποιούσης ἰδιοτροπίαν τινὰ τῆς καλαισθησίας, νὰ παράγωσιν ἐκ τοῦ ἀτόμου τούτου νέα εἶδη, διατηροῦντα διαρκῶς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν διαφορὰν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ τῶν τύπου.

Μισθωτῆς τις μετοχίου ἐν Μασσαχουσέττῃ δυσηρεστεῖτο πολὺ διότι τὰ πρόβατά του ὑπερπερήδων πολλάκις τὰς μάνδρας καὶ ἐφευγόν. Ἡμέραν τινὰ παρετήρησεν ἐν τῷ ποιμνίῳ του νεογέννητόν τι ἀρνίον μὲ μακρὰν ῥάχιν καὶ βραχέα, ραιβὰ σκέλη. Ἀμέσως τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἀρνίον τοῦτο ὡς γενάρχην νέας φυλῆς προβάτων. Οὕτω προήλθεν ἡ φυλὴ ἡ καλουμένη Ancon. Ἐτι περιεργότερον εἶνε τὸ ἐξῆς: Εἰς ἄλλο τι μετόχιον ἐγεννήθη ἀρνίον τι ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Merino, τὸ ὅποιον διεκρίνετο διὰ τὸν μακρόν, λεῖον καὶ μεταξοειδῆ μαλλόν του. Ὁ ἰδιοκτήτης μετεχειρίσθη τὸ ἀρνίον τοῦτο ὡς γενάρχην καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέκτησεν ὁλόκληρον ποίμνιον τῆς νέας ταύτης φυλῆς. Ὁ μαλλὸς τῶν προβάτων τούτων ἔλαβεν ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐν Λονδίῳ Ἐκθέσει τὸ πρῶτον βραβεῖον, εἶνε δὲ τόσον πολὺ-